

# Czy zabawki muszą grać i świecić? Jak wspierać wyobraźnię dziecka w wieku przedszkolnym

## Epoka „rupieci” a potrzeby dziecka

Naszą współczesność można nazwać epoką „rupieci”. Przemysł produkuje ogromną liczbę przedmiotów, które służą do jednego, ściśle określonego celu i bardzo szybko tracą swoją atrakcyjność. Tymczasem natura dziecka jest zupełnie inna – dziecko szybko nudzi się zabawką, która narzuca gotowy sposób użycia i nie pozostawia miejsca na twórcze działanie.

Dzieci nie potrzebują nadmiaru bodźców, dźwięków i światełek. Potrzebują przestrzeni do wyobrażania sobie, przekształcania i nadawania znaczeń. To właśnie w takich warunkach rozwija się fantazja – jedna z najważniejszych sił rozwojowych w wieku przedszkolnym.

---

## Im prostsza zabawka, tym bogatsza wyobraźnia

Zabawki o wąskim, wyspecjalizowanym zastosowaniu – grające, świecące, mówiące – często szybko prowadzą do przesyty. Dziecko staje się odbiorcą gotowych treści, zamiast ich twórcą. Zupełnie inaczej działają zabawki proste: kawałki drewna, szyszki, kamyki, tkaniny, klocki, patyki czy własnoręcznie wykonane lalki.

Tego typu przedmioty nie narzucają jednej funkcji. Mogą stać się wszystkim, czego w danej chwili potrzebuje dziecięca wyobraźnia: jednego dnia są jedzeniem w restauracji, innego – zwierzętami, a jeszcze innego – elementami zamku lub statku kosmicznego.

---

## Zabawa „na niby” – naturalna droga rozwoju

Zabawa tematyczna, zwana też zabawą „na niby”, jest podstawową formą aktywności dzieci w wieku przedszkolnym. To w niej dziecko tworzy swój własny świat, przetwarza doświadczenia i emocje oraz uczy się rozumienia rzeczywistości.

Przedmioty zastępcze – liście, kasztany, pudełka, chusty – pozwalają dziecku dowolnie zmieniać role i znaczenia. Kamyk może stać się monetą, lekarstwem albo telefonem. Krzesła mogą zamienić się w pociąg, samolot lub dom. Liczy się nie efekt końcowy, lecz sam proces tworzenia.

---

## Rola domu i przedszkola w rozwijaniu wyobraźni dziecka

Zarówno środowisko domowe, jak i przedszkole odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu dziecięcej wyobraźni. To właśnie w tych dwóch przestrzeniach dziecko spędza najwięcej czasu, obserwuje dorosłych, naśladuje ich zachowania oraz podejmuje pierwsze próby twórczego działania. Jakość tych doświadczeń ma ogromny wpływ na rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy dziecka.

Dom powinien być miejscem, w którym dziecko czuje się bezpieczne i akceptowane, a jednocześnie ma możliwość swobodnej zabawy. Nadmiar zabawek, szczególnie tych narzucających gotowy scenariusz, często ogranicza dziecięcą inicjatywę. Tymczasem proste przedmioty codziennego użytku, naturalne materiały oraz przestrzeń do samodzielnego działania sprzyjają rozwijaniu fantazji i kreatywności. Ważną rolę odgrywa również postawa dorosłych – pozwolenie dziecku na eksperymentowanie, popełnianie błędów oraz przeżywanie nudy, która bardzo często staje się impulsem do twórczej aktywności.

Przedszkole natomiast jest miejscem, w którym dziecko uczy się funkcjonowania w grupie, współdziałania i podejmowania ról społecznych. Odpowiednio zaaranżowana przestrzeń przedszkolna, pozbawiona nadmiaru bodźców daje dzieciom możliwość różnorodnych form zabawy. Kamienie, szyszki, kawałki drewna, tkaniny czy proste klocki pozwalają na nieustanne przekształcanie i nadawanie nowych znaczeń, co sprzyja rozwojowi wyobraźni.

Spójność oddziaływań domu i przedszkola ma szczególne znaczenie. Gdy wartości, takie jak prostota, uważność i szacunek dla naturalnego rozwoju dziecka, są obecne w obu środowiskach, dziecko otrzymuje czytelny i stabilny przekaz. W takich warunkach wyobraźnia może rozwijać się harmonijnie, stając się fundamentem twórczego myślenia i wewnętrznej motywacji dziecka.

---

### Jak rozwija się wyobraźnia w wieku przedszkolnym?

Rozwój fantazji i wyobraźni przebiega etapami:

- **0–3 lata** – dziecko poznaje świat poprzez naśladowanie dorosłych i bezpośrednie działanie. Najważniejszy jest ruch i kontakt z „prawdziwymi” przedmiotami.
- **3–5 lat** – intensywnie rozwija się fantazja. Dziecko zaczyna przekształcać rzeczy, nadawać im nowe znaczenia i tworzyć bogaty świat „na niby”.
- **5–7 lat** – pojawia się zdolność wyobrażania sobie i planowania zabawy. Dziecko potrafi realizować pomysły, które wcześniej powstały w jego wyobraźni.

Każdy z tych etapów wymaga innego rodzaju wsparcia, ale wspólnym mianownikiem pozostaje potrzeba swobodnej, nieskrępowanej zabawy.

---

### Co mogą zrobić rodzice? – praktyczne wskazówki

- ograniczyć liczbę zabawek, zamiast stale kupować nowe,
- wybierać zabawki proste, trwałe i wielofunkcyjne,
- pozwalać dziecku się nudzić – nuda często jest początkiem twórczej zabawy,
- zachęcać do zabaw z materiałami naturalnymi i codziennymi przedmiotami,
- czytać dzieciom baśnie i opowiadania, które pobudzają wyobraźnię,
- nie ingerować nadmiernie w zabawę – dziecko najlepiej rozwija się wtedy, gdy samo decyduje, jak i czym się bawi.

## Zabawa jako fundament rozwoju

Zabawa w wieku przedszkolnym jest czymś znacznie więcej niż tylko rozrywką. Jest pracą dziecka, sposobem poznawania świata i samego siebie. To w zabawie rozwijają się kreatywność, samodzielność, kompetencje społeczne i emocjonalne.

Im więcej przestrzeni damy dzieciom na twórcze działanie, tym bogatszy i bardziej harmonijny będzie ich rozwój. Nie zawsze to, co gra i świeci, naprawdę świeci drogę dziecięcej wyobraźni.

---

### Podsumowanie

Rozwijanie wyobraźni dziecka nie wymaga drogich, grających i świecących zabawek. Największą wartość mają proste przedmioty, swobodna zabawa oraz obecność uważnych dorosłych, którzy dają dziecku przestrzeń do samodzielnego działania. Zarówno dom, jak i przedszkole mogą stać się miejscem sprzyjającym kreatywności, jeśli wspólnie zadbają o spokojne, inspirujące środowisko i pozwolą dziecku odkrywać świat we własnym tempie. To właśnie wyobraźnia jest fundamentem twórczego myślenia, samodzielności i radości z uczenia się.

---

### Bibliografia

1. „Naciśnij wyobraźnię, czyli prawdziwe zabawki nie świecą” Hanna M. Górna, w: Bliżej Przedszkola lipiec/sierpień 2022.
2. „W co się bawić – podstawowe elementy zabaw tematycznych” A. Garbowska, w: Wychowanie w Przedszkolu 4/2002, wydawnictwo WSiP.
3. „Wspieranie rozwoju fantazji i wyobraźni w wieku przedszkolnym” Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak <https://salutaris.wordpress.com/czytelnia/w-przedszkolu/wspieranie-rozwoju-fantazji-i-wyobrazni-w-wieku-przedszkolnym/>